

voor
elkaar

Themanummer Geloof, hoop en liefde

- Berichten 2
- Blij met de kracht van het geloof 3
- Voor én met elkaar 4
- Nieuws van de Centrale Cliëntenraad 6
- Echte vriendinnen, in voor- en tegenspoed 7
- Verhalen uit de eerste hand 8

Liefde is allesomvattend

Geloof, hoop en liefde worden vaak in één adem genoemd alsof ze bij elkaar horen. Toch zijn het woorden met een uiteenlopende betekenis.

Geloven is een overtuiging waar je vanuit gaat. Het is actief en je doet het zelf op dit moment in het hier en nu. Hopen ervaar ik als een passievere variant. Het roept een soort afwachten op en is meer toekomstgericht. Liefde is van alle tijden en stijgt uit boven jezelf. Wanneer we er zo naar kijken, is liefde allesomvattend. Het is voor mij het belangrijkste onderdeel van de drie-eenheid. Liefde geeft geloof en hoop diepgang en glans.

Ik wens iedereen veel liefde toe.

Evert de Glint,
algemeen directeur / bestuurder WZH

WZH succesvol met fondsenwerving

WZH is de laatste tijd erg succesvol met het werven van fondsen ten behoeve van haar cliënten en hun familieleden. Het jongste succes is de recente subsidie van € 43.000 van de gemeente Den Haag ter ondersteuning van de mantelzorgers.

Het geld wordt gebruikt voor de ondersteuning van de mantelzorgers, zodat zij de zorg voor hun naaste kunnen volhouden zonder dat zij overbelast raken. Zo wordt onder meer een mantelzorgconsulent aangesteld, worden vier zogenoemde mantelzorgcafés georganiseerd, komt er een speciaal e-learningprogramma voor verzorgenden over mantelzorg en wordt een mantelzorgservicepunt ontwikkeld. Deze gemeentelijke subsidie geldt voor 2011, maar binnen WZH wordt alweer hard gewerkt om ook voor 2012 in aanmerking te komen voor subsidies ter ondersteuning van mantelzorgers binnen WZH. Het afgelopen jaar was WZH al meerdere malen eerder succesvol met het verwerven van subsidies en donaties. Een goed voorbeeld zijn de zeven duo-fietsen en een rolstoelfiets die deze zomer konden worden aangeschaft dankzij een bijdrage van Fonds 1818 en WZH zelf.

Feestelijk afscheid van Bère Miesen

WZH heeft feestelijk afscheid genomen van Bère Miesen, die in binnen- en buitenland dementie op de kaart heeft gezet. Hij was sinds 2002 verbonden aan WZH als adviseur psychogeriatric. Hij was tevens grondlegger van het Alzheimer Café en auteur van diverse (internationale) publicaties.

Bij WZH zette Bère Miesen zich in voor cliënten en hun familie, ontwikkelde hij cursussen voor medewerkers in de zorg en was hij hoofdredacteur

van het magazine 'Een Heldere Kijk (op dementie)'. WZH wilde Bère op passende wijze bedanken en deed dat met een speciaal voor hem ontwikkeld boek 'Pionieren in het donker'. In dit Liber Amicorum bedanken vrienden en bekenden hem en spreken hun waardering uit. De persoonlijke brieven van onder andere Gerda Havertong, Erica Terpstra en Marinus van den Berg geven een mooi beeld van de rol die Bère heeft gespeeld in de ontwikkeling op het gebied van zorg en aandacht rond dementie.

Onrustband verbannen uit WZH

WZH heeft in een periode van twee jaar het aantal (onrust)banden teruggebracht van zeventig naar één op 1 november 2011. Door nieuwe inzichten in het gebruik van (onrust)banden is WZH in 2009 een project gestart om in 2011 minder of geen (onrust)banden meer te gebruiken.

Enkele jaren geleden zijn nieuwe inzichten bekend geworden in het gebruik van (onrust)banden. Zo werd uit onderzoek duidelijk dat het gebruik ervan negatieve

lichamelijke, psychische en sociale gevolgen kon hebben voor de cliënt. Denk aan het afnemen van conditie, een toenemende kans op doorligplekken, depressie en eenzaamheid. WZH is vervolgens zorgvuldig te werk gegaan in het afbouwen van de (onrust)banden. Omdat iedere cliënt uniek is met eigen vragen, wensen en zorgbehoeften, heeft het zorgteam voor ieder individu bekeken hoe het mogelijk was om de (onrust)band te laten verdwijnen op een veilige manier. Deze aanpak heeft geleid tot een mooi resultaat.

Blij met de kracht van het geloof

“Kom niet aan mijn geloof”, waarschuwt Henny Hoek, “want dat geeft me de kracht om alle bagage te dragen die ik in mijn leven op mijn schouders erbij heb gekregen. Het geloof maakt me blij van binnen. En ik denk, nee ik weet, want de mensen zeggen het tegen me, dat ik die blijheid ook uitstraal.”

Je ziet het zodra je haar ontmoet: Henny Hoek (61) is de opgewektheid zelve. Vrolijk en goedlachs, wat ongetwijfeld bijdraagt aan het feit dat ze jonger oogt dan ze is. Maar ze is ook geïnteresseerd en begaan met anderen, wat haar sociale kant benadrukt. Henny is al met al goed gezelschap om mee te vertoeven. Veel reden tot opgewektheid is er helaas niet. Op haar 34e werd ze getroffen door de spierziekte MS, op haar 39e moest ze hierdoor stoppen met haar werk als maatschappelijk werkster, en sinds haar 47e verblijft ze in verpleeghuizen. Momenteel woont ze in WZH Leilinde.

‘Het geloof maakt me blij van binnen, en die blijheid straal ik ook uit’

“Ik ben nooit gehospitaliseerd”, zegt ze. “Ik weet niet hoe dat komt, maar waarschijnlijk omdat ik altijd mezelf ben gebleven. Ik heb bijvoorbeeld nog een heel sociaal leven met veel goede vrienden en vriendinnen. Natuurlijk wil ik het liefst gezond zijn en zelfstandig kunnen wonen, maar dat zit er nu eenmaal niet in en dan kun je er beter maar het beste van maken. Ik ben ook niet boos op mijn handicap. Die is me overkomen en ik hoef niemand iets te verwijten. Bovendien: wie vrolijk blijft, behoudt ook zijn vrienden.”

Toegegeven, zwaar heeft ze het zeker gehad. Mede omdat enkele jaren voor haar ziekte zich openbaarde, haar beoogde echtgenoot dodelijk verongelukte. Vier dagen voor de geplande huwelijksvoltrekking. “Tja, ik denk wel eens: heb ik dit allemaal wel verdiend? Maar in WZH Nieuw Berkendael, waar ik hiervoor woonde, zag ik dat het altijd nog veel erger kan.

Daar zitten veel jongeren met niet aangeboren hersenletsel, die als gevolg van een ongeluk of iets anders helemaal niets meer kunnen.”

Hét houvast in haar leven is het geloof. “Ik ben gereformeerd opgevoed, ben katholiek geworden, heb zelfs nog jaren theologie gestudeerd, tot mijn ziekte hier een einde aan maakte... Maar ik heb geen zendingsdrang en ben zeker niet eenkennig. Ik respecteer elk geloof.”

Op de vraag hoe de kracht van het geloof zich uit, antwoordt ze: “Dat vind ik moeilijk onder woorden te brengen. Ik voel me gewoon heel blij. Zeker als ik zelf een kerkdienst heb bijgewoond of op kerkdiensten op tv heb gevolgd, voelt het alsof ik weer een pepill heb gekregen. Dan kan ik er weer helemaal tegenaan.” Vreemd misschien: hoewel ze weet dat er een hemel voor haar is, is ze toch bang dood te gaan. “Niet om het doodgaan zelf”, verduidelijkt ze, “maar om nu al te gaan. Ik ben nog zo gelukkig met mijn huis, mijn spulletjes, mijn vrienden en vriendinnen. Naarmate ik ouder word, waardeer ik de dingen om me heen steeds meer.”

Voor én met elkaar

Dit is het laatste nummer van Nieuws voor elkaar. Bij de vorming van WZH is gekozen om al het nieuws over algemene (beleids)zaken apart te bundelen. Het blad Nieuws voor elkaar werd aan alle WZH-cliënten of hun familieleden gestuurd. De Onder ons werd alleen aan de cliënten van de betreffende woonzorgcentra gestuurd. Na de jaarwisseling worden de bladen Nieuws voor elkaar en

Onder ons geïntegreerd. De algemene WZH-berichten worden dan opgenomen in de locatiebladen Onder ons, die vanaf volgend jaar verschijnen in een nieuw jasje. In deze laatste editie blikken we terug op drie jaargangen Nieuws voor elkaar aan de hand van boeiende, inspirerende en ontroerende citaten uit voorgaande nummers.

“Niet alleen de medicatie, maar ook ons inzicht in de belevingswereld van demente ouderen verbetert, waardoor we straks nóg beter met mensen met deze aandoening kunnen omgaan”

Frans Hoogeveen, lector psychogeriatric, in Nve2 - 2011

“Ik zou graag een ritje in een luchtballon willen maken.”

kerstwens van mevrouw Vleeshouwers, WZH Nieuw Berkendael, in Nve6 - 2010

“Mensen die heel oud worden, hoeven vaak niet meer te nemen of te ontvangen, maar geven liefde vanuit hun natuurlijke bron.”

Evert de Glint, algemeen directeur WZH, in Nve5 - 2011

“Iedere cliënt moet er bij WZH op kunnen vertrouwen de zorg te krijgen die passend is, in een omgeving waar hij of zij zich kan thuis voelen.”

Monique Cremers, directeur Wonen & Zorg WZH, in Nve2 - 2009

“Dat ga je toch niet allemaal opschrijven, hè? Want ik heb geen behoefte aan titels, lofuitingen of wat dan ook.”

mevrouw Ristie, bewoonster Garantwoning van WZH Waterhof, in Nve3 - 2011

*"Je kunt wel in een mooi
gebouw wonen, maar als je je
er niet thuis of welkom voelt,
dan is het nog niks"*

Paul van Meekeren, directeur Facilitaire
Zaken WZH, in Nve5 - 2009

*"Onze dagopvang zorgt voor
afleiding en biedt de ouderen
een zinvolle dagbesteding.
Hun gemeenschappelijke culturele
en religieuze achtergrond
bevordert ook de onderlinge contacten."*

Toelsie Ramdoelare Panday, teamleider WZH Transvaal,
in Nve1 - 2009

*"De eigenheid van de
verschillende WZH-vestigingen,
zeg maar de couleur locale,
is belangrijk."*

Leon Terlouw, facilitair manager WZH,
in Nve3 - 2010

*"Ik had een conditie
als een paard. Nu is dat wel
anders. Maar ik beweeg
nog wel zoveel als mogelijk."*

Voormalig atleet in de
Nederlandse landenploeg meneer Harms,
WZH Waterhof, in Nve1 - 2011

*"We proberen onze cliënten
zo veel mogelijk zorgen uit
handen te nemen."*

Menno Oomkens, manager Klantbemiddeling,
in Nve2 - 2010

*"Om goede zorg te kunnen leveren
moeten de medewerkers zo prettig
mogelijk kunnen werken. In een
omgeving waar aandacht is voor hun
talenten en mogelijkheden.
Dat levert extra energie op."*

Ria Hofstede, directeur Wonen & Zorg WZH,
in Nve1 - 2009

*"Wat wil je weten?
Ik heb veel meegemaakt, hoor.
Daarom heb ik zelf maar een
gek verhaaltje gekozen om
te vertellen."*

mevrouw Vriesendorp, WZH Rustoord,
in Nve4 - 2011

Liefde moet je delen

Geloof, hoop en liefde komen samen in de optimale zorg. Het zijn kernwaarden uit de Bijbel, die daardoor ook voor mij een bijzondere betekenis hebben. In de verschillende geloven is omzien naar onze naasten, naar onze medemens, één van de belangrijkste opdrachten. Met name het zorgen voor mensen die in een kwetsbare positie zitten. We hopen allemaal dat WZH de goede mensen heeft en blijft vinden om de optimale zorg te kunnen leveren. Maar, liefde is het belangrijkste ingrediënt binnen de zorg.

Met liefde heb je altijd de ander op het oog. Liefde moet je delen. Voor de Centrale Cliëntenraad maakt dit de liefde het belangrijkste van de drie begrippen. Wie geen liefde voor de medemens heeft, kan niet in de zorg werken. Als organisatie kun je de juiste voorwaarden scheppen, maar je blijft afhankelijk van de mensen die bij je werken. We hopen dat er genoeg mensen die optimale zorg willen bieden, en dan voor WZH kiezen. In de zorg gaat het immers om kwetsbare mensen. Om mensen die hun hele leven lang zelf hun boontjes hebben gedopt en die nu noodgedwongen afhankelijk zijn geworden van zorgleveranciers.

Ook voor de mantelzorgers en vrijwilligers is liefde belangrijk. De cliënten en mantelzorgers hopen dat ze de juiste keuze hebben gemaakt om bij WZH zorg te vragen. Tegelijkertijd betekent liefde dat iemand een naaste niet zomaar overlevert aan de zorg van WZH, maar dat diegene onderdeel blijft uitmaken van de zorg rondom die naaste. Mantelzorgers kunnen een actieve rol vervullen en WZH maakt deze actieve rol mogelijk. Bij het intake gesprek moet dit onderwerp al aan de orde komen. Eigenlijk is de vraag aan alle mantelzorgers: kunnen we u helpen om de zorg te leveren en de liefde te delen. Vanuit WZH willen we die

band tussen mantelzorger en cliënt optimaal ondersteunen. We willen de mantelzorgers ook graag een plaats geven in de lokale Cliëntenraden. Ik zie liefde ook terug in de Centrale Cliëntenraad.

‘Mantelzorgers kunnen een actieve rol vervullen en WZH maakt deze actieve rol mogelijk’

Onze mensen zijn betrokken, leven, denken en voelen mee. Dat is positief. Wij ervaren op dit moment wel een grote tegenstelling tussen het begrip liefde en de zichtbare ontwikkeling van het individualisme in de maatschappij. Het alleen maar voor jezelf opkomen en mogelijk pas later aan een ander denken, is een negatieve ontwikkeling, waarover ik mij zorgen maak.

Voor 2012 zie ik de ontwikkelingen met vertrouwen tegemoet. De Centrale Cliëntenraad heeft een vaste positie verworven in de beleidsontwikkeling binnen WZH. Ik ben daar nu ongeveer twee jaar bij betrokken. Als we de bovengenoemde kernwaarden weten toe te passen in ons doen en laten, zullen belanghebbenden daar de vruchten van plukken en zal het een jaar worden waar we allen veel vreugde aan zullen beleven.

Henk Stapel, voorzitter van de Centrale Cliëntenraad

Echte vriendinnen, in voor- en tegenspoed

De dames Van de Voorde (81), Kerksenbergh (84) en Van Straaten (88) hebben het uitermate gezellig met elkaar op de afdeling Cyclaam van WZH Sammersbrug. “We zijn echte vriendinnen”, zegt de één. “Ik zou niet weten wat ik zonder jullie moest”, reageert de ander.

Ze zoeken elkaar altijd op. Niet op elkaars kamers, althans niet vaak, maar wel in de gemeenschappelijke ruimte. Sinds het begin al. Hoe lang dat is, weten ze niet meer precies, maar in ieder geval al jaren. “Dat komt door die oude koppen van ons, dat we al die tijd niet meer zo goed kunnen onthouden”, legt mevrouw Van de Voorde uit.

“Als we gaan eten en één van ons is er nog niet”, zegt mevrouw Kerksenbergh, “dan vragen we aan elkaar: waar is die en die? Vaak komt ze er dan net aan. Maar zo niet, dan zoeken we haar op. Dan willen we weten wat er aan de hand is.”

“We delen lief en leed”, vertelt mevrouw Van Straaten. “Tot voor kort waren we nog met z’n vieren. Maar onze andere vriendin, mevrouw Thomeer, is overleden. Dat was triest. Maar we zijn overal bij geweest. De rouwkamer, de kerkdienst, de familie...” Hoe de vriendschap tot stand is gekomen, is niet helemaal duidelijk. “Dat ging gewoon vanzelf. Je komt bij elkaar, zit bij elkaar aan tafel en dan ontstaan het”, weet mevrouw Kerksenbergh. “We delen alle nieuwtjes met elkaar”, aldus mevrouw Van Straaten. “En we maken

veel lol. Dat vinden we belangrijk. Ruzie hebben we nooit. Ik zou niet eens weten hoe dat moet.” De vriendschapsband is sterk, dat is wel duidelijk, ondanks dat de dames verschillende achtergronden hebben. Mevrouw Kerksenbergh bijvoorbeeld komt uit Suriname. En ze is katholiek. De dames Van Straaten en Van Duuren zijn hervormd, en ieder put op een eigen manier kracht en steun uit haar eigen geloof. Mevrouw Van de Voorde: “Ik was best zenuwachtig voor dit interview, hoor. Daarom heb ik vannacht nog gebeden dat het goed zou gaan.”

‘We wisselen nieuwtjes uit met elkaar, maken veel lol, en delen lief en leed’

De verschillen spelen geen enkele rol in de onderlinge relatie. “Als iedereen zo zou zijn als wij hier, dan zag de wereld er een stuk beter uit”, stelt mevrouw Van Straaten. “Wij zitten hier in ons laatste oordje”, zegt mevrouw Van de Voorde. “Daar moet je niet te lang bij stil blijven staan, dus gewoon doorgaan met ademen en er het beste van maken. Dat is precies wat we doen.”

Als de dames bij het maken van de foto wordt verteld dat poseren niet hoeft, en dat met elkaar praten ook mag, zegt mevrouw Van de Voorde: “Natuurlijk. We zijn immers nooit stil. Zo wel, dan zouden ze thuis denken dat ik ziek ben.”

Verhalen uit de eerste hand

Tallose mensen, zeker ouderen, hebben prachtige of ontroerende levensverhalen. Wij schrijven hun verhalen graag op. Deze keer meneer Esseveld die woont in één van de Garantwoningen van WZH Waterhof.

'Blijven eten, dan komt het goed'

Meneer Esseveld heeft, zoals dat heet, het één en ander meegemaakt in zijn leven. Als KNIL-militair in Indonesië belandde hij tijdens de Tweede Wereldoorlog in een Jappenkamp en werd gedwongen mee te werken aan de aanleg van de 'dodenspoorlijn' tussen Birma en Thailand.

"Eerlijk gezegd: aan mijn vrouw en kinderen die in een Jappenkamp op Java zaten, heb ik in die tijd heel weinig gedacht. Bewust, en ik denk dat het ook heel menselijk is. Als het hen goed gaat, gaat het mij ook goed, zo hield ik mezelf voor. Het heeft ook geen zin om je zorgen te maken als je het toch al moeilijk genoeg hebt. Blijven eten! Dat was mijn motto in die tijd. Daar heb ik mijn hoop uit geput.

Ik had het geluk Nico van Houten als maat te hebben. Dat was een heel handige jongen die van niets iets kon maken. Samen zetten we een handeltje op in tabak, dat we 's nachts kochten van de Thais en in het kamp verkochten aan medekrijgsgevangenen. Zo hadden we wat centen waarmee we wat extra eten konden regelen. De Jappen werden de handelsgeest van die Nederlanders zat en droegen de kampleiding, een Nederlandse KNIL-officier, op hier een einde aan te maken. Die deed dat nog ook. Hij droeg ons en enkele andere gevangenen over aan de Jappen. We werden veroordeeld tot zeven dagen Keizerlijke Nippon No Good House. Maar daarvoor werden we eerst helemaal in elkaar geslagen en getrapt, ieder door een eigen Jap. Nee, met slaag waren ze absoluut niet zuinig daar. Overigens heeft mijn maatje Nico tijdens onze opsluiting nog kunnen regelen dat we elke dag voor vijf cent reuzel in onze droge rijst kregen. Om een beetje aan te sterken.

De aanleg van de Birma-spoorlijn was verschrikkelijk. Ik heb daar duizenden kameraden verloren. Die hebben wel ieder hun eigen graf gekregen. Daar hebben we voor gezorgd. En na de oorlog zijn ze opgegraven en overgebracht naar militaire erevelden in Kanchanaburi en Chungkai in Thailand.

Ik praat niet zoveel over de tijd daar. Niemand vraagt er ook naar. Gelukkig heb ik het wel allemaal van me af kunnen zetten. En ik heb natuurlijk ook mooie herinneringen. Zoals het weerzien met mijn vrouw en twee kinderen. Die waren jong, ik had ze nog nauwelijks gezien. Ik zie nog voor me hoe mijn vrouw aankwam in het voor gezinnen herbouwde kamp in Chungkai. Ze stond achter op de vrachtwagen en zei: 'Nee, ik zie hem niet'. Toen ben ik naar haar toe gelopen en heb gezegd: 'Hier moet je zijn'."

Colofon

WZH Nieuws voor elkaar
Derde jaargang, nummer 6
december 2011

Redactieadres

WoonZorgcentra Haaglanden
Polanenhof 497
2548 MP Den Haag
Telefoon: (070) 756 1100
E-mail: info@wzh.nl
Website: www.wzh.nl

Redactie

Ronald de Kreij
Charles Voogd
Sonja Ammerlaan

Fotografie

Vincent Basler
Ronald de Kreij

Ontwerp, vormgeving en drukwerk

Adepth Advertising bv

Uw reactie op deze 'WZH Nieuws voor elkaar' of uw ideeën voor een volgende aflevering zijn welkom op het redactieadres. Of stuur een e-mail naar info@wzh.nl.

WZH is een vernieuwende, toonaangevende organisatie op het gebied van wonen, zorg en welzijn voor ouderen en mensen met Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH) in de regio Haaglanden. Vanuit dertien woonzorgcentra in Den Haag en Leidschendam-Voorburg bieden wij verpleeg- en verzorgingshuiszorg, thuiszorg en allerlei welzijnsactiviteiten. Elk WZH-woonzorgcentrum heeft een eigen identiteit en cultuur. Zo bieden wij voor iedereen een woonomgeving die bij u past: een plek waar u zich thuis voelt.

© WoonZorgcentra Haaglanden 2011
Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of enige wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van WZH.